

*Бражник Андрій Анатолійович,
Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
кандидат юридичних наук*

ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ КІЛЬКОСТІ ДОРУЧЕНЬ НА БЕЗОПЛАТНУ ВТОРИННУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ ОКРЕМИМ СУБ'ЄКТАМ

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» № 2475-VIII від 03.07.2018 р. статтю 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» № 3460-VI від 02.06.2011 р. було доповнено частиною третьою наступного змісту: «3. Суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу, визначені пунктами 1, 2-1, 2-2, 8, 9, 12, 13 частини першої цієї статті, мають право на отримання такої допомоги не більше шести разів протягом бюджетного року та не більше ніж за шістьома дорученнями/наказами про надання безоплатної вторинної правової допомоги, виданими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги, одночасно» [1]. Співвідношення суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу з огляду на відповідні обмеження виглядають таким чином:

Суб'єкти, які користуються правовими послугами без обмежень їх кількості у часі	Суб'єкти, які користуються правовими послугами лімітовано протягом року
2) діти, у тому числі діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, діти, які постраждали внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту, - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону; 2-3) громадяни України - власники земельних ділянок, які проживають у	1) особи, які перебувають під юрисдикцією України, якщо їхній середньомісячний дохід не перевищує двох розмірів прожиткового мінімуму, розрахованого та затвердженого відповідно до закону для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення, а також особи з інвалідністю, які отримують пенсію або допомогу, що призначається замість пенсії, у розмірі, що

<p>сільській місцевості, - на всі види правових послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону;</p> <p>3) особи, до яких застосовано адміністративне затримання, - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону;</p> <p>4) особи, до яких застосовано адміністративний арешт, - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону;</p> <p>5) особи, які відповідно до положень кримінального процесуального законодавства вважаються затриманими, - на правові послуги, передбачені пунктами 1 і 3 частини другої статті 13 цього Закону;</p> <p>6) особи, стосовно яких обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, - на правові послуги, передбачені пунктами 1 і 3 частини другої статті 13 цього Закону;</p> <p>7) особи, у кримінальних провадженнях стосовно яких відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України захисник залучається слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом для здійснення захисту за призначенням або проведення окремої процесуальної дії, а також особи, засуджені до покарання у вигляді позбавлення волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або обмеження волі, - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону;</p> <p>8-1) особи, які звернулися із заявою про визнання особою без громадянства, - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону, з дня подання особою заяви про визнання особою без громадянства до прийняття остаточного рішення за заявою, а також під час отримання дозволу на імміграцію, оформлення посвідки на тимчасове чи постійне проживання;</p> <p>10) особи, щодо яких суд розглядає справу про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, протягом розгляду справи в суді;</p>	<p>не перевищує двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб - на всі види правових послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону;</p> <p>2-1) внутрішньо переміщені особи - на всі види правових послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону;</p> <p>2-2) громадяни України, які звернулися із заявою про взяття їх на облік як внутрішньо переміщених осіб, - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, з питань, пов'язаних з отриманням довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, до моменту отримання довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи;</p> <p>8) особи, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту", - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону, з моменту подання особою заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту в Україні, до прийняття остаточного рішення за заявою, а також іноземці та особи без громадянства, затримані з метою ідентифікації та забезпечення примусового видворення, з моменту затримання;</p> <p>9) ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", особи, які мають особливі заслуги та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, особи, які належать до числа жертв нацистських переслідувань, - на всі види правових послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону;</p> <p>12) особи, реабілітовані відповідно до законодавства України, - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, стосовно питань, пов'язаних з реабілітацією;</p> <p>13) особи, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону;</p>
---	---

<p>11) особи, щодо яких суд розглядає справу про надання психіатричної допомоги в примусовому порядку, - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, протягом розгляду справи в суді;</p> <p>14) викривачі у зв'язку з повідомленням ними інформації про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону.</p>	
---	--

Чим керувалися розробники Закону України № 2475-VIII, пропонуючи наведене розмежування суб'єктів уявити складно, оскільки у пояснювальній записці до відповідного законопроекту обґрунтування необхідності впровадження цього припису не наведено [2]. Разом з тим, у зауваженнях до вказаного законопроекту зазначалося, що ці новації, по-перше, не були предметом правового регулювання даного проекту і, по-друге, потребували конкретизації [3].

Якщо припустити, що у якості критерію розмежування виступала наявність/відсутність уразливого становища особи, з огляду на: вік особи або ж застосування ізоляційних заходів примусу чи наявність певних психічних або фізичних вад або інших обставин, в результаті чого істотно обмежується можливість самостійного здійснення правового захисту, то категорії осіб, перелічені у п.п.2-1,2-2,8,13 ч. 3 ст. 14 Закону відповідають цим вимогам, однак їх право обмежується.

До того ж, вже після прийняття відповідних змін, частина третя ст. 14 Закону доповнювалася пунктами 2-3,8-1,14, які автоматично (з огляду на недолугий підхід авторів Закону № 2475-VIII від 03.07.2018 р., за якого вказівка на окремі пункти ч. 3 ст. 14 Закону, так би мовити, «законсервували» їх виключність) потрапили у групу «пільгових» суб'єктів без лімітування безоплатної правової допомоги.

Відтак на сьогодні з урахуванням відсутності чітких критеріїв розподілу суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу на 1) тих що, потребують надання їм правової допомоги без обмежень кількості та 2) тих, кому вона повинна лімітуватися – положення, що міститься у ч. 3 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» має суто дискримінаційний характер.

Література

1. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від № 3460-VI від 02.06.2011 р. Дата оновлення: 18.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n85> (дата звернення: 02.10.2020).
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» від 19.04.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8296&skl=9. (дата звернення: 02.10.2020).
3. Зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» від 19.06.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8296&skl=9. (дата звернення: 02.10.2020).